

Vier prominente Europese kranten, allen lid van de *European Alliance of Newspaper Leaders* (LENA), bundelden met de steun van het *European Programme of Integration and Migration* (EPIM) en de Koning Boudewijnstichting hun krachten om het lot van niet-begeleide minderjarige vluchtelingen in vier Europese landen te onderzoeken: Italië, Griekenland, Duitsland en België.

Geschreven door Belen Dominguez Cebrian, *El País*

Duitsland zet zich in voor de integratie van minderjarige vluchtelingen (28/10/2016)

Pleeggezinnen, voogden, bedrijfsstages, gezamenlijke huur, op die manier wil de Duitse maatschappij Duitsers en asielzoekers vreedzaam doen samenleven. Van het noorden tot het zuiden, van het oosten tot het westen. Nu Europa geconfronteerd wordt met de grootste vluchtelingencrisis sinds de Tweede Wereldoorlog zoekt de Duitse burgermaatschappij haar heil in het concept van integratie, en dat, op enkele uitzonderingen na, vooral in het oosten van het land. In 2015 alleen al kreeg het land 890 000 asielaanvragen binnen, in 2016 waren dat er 210 000. Volgens het European Programme for Integration and Migration (EPIM) maakten een kleine 52 000 minderjarigen dit jaar de oversteek, sommigen langs de Balkanroute, anderen over de Middellandse Zee. Volgens het Statistisches Bundesamt ving Duitsland vorig jaar 42 300 minderjarigen op die hun land alleen ontvlucht waren. Na een jaar in een volledig vreemd land hebben de jongsten nog maar één wens: een toekomst opbouwen.

“Om te beginnen moet je Duits leren”, legt Ali uit, een Afghaans belichtingstechnicus in een lokaal amateurtheater. Ali vluchtte eerst naar Iran en kwam veertien maanden geleden aan in Bremen (noordwesten van Duitsland) met zijn oudere broer. “In Turkije werkte ik 15 uur per dag op een boerderij”, zegt hij terwijl hij de middelvinger van zijn rechterhand laat zien. “Die is afgesneden toen ik een van de machines schoonmaakte.” En dat betekende meteen het begin van zijn reis. “Mijn vader betaalde 1 000 euro aan de maffia en ik werd samen met 40 anderen in een bootje richting Griekenland gezet. Dat was de hel”, vertelt hij.

Ali is net 18 geworden. Hij kon “eindelijk” vertrekken uit een oud hotel dat werd omgevormd tot een verblijf voor 120 minderjarige vluchtelingen en deelt nu een woning met twee Duitse studenten aan de universiteit van Bremen. “Hier ben ik nu thuis”, zegt hij terwijl hij om zich heen kijkt door zijn donkere bril. Het merendeel van de tienduizenden jongeren die tussen 2015 en 2016 alleen in Duitsland zijn aangekomen denkt er net zo over. Terugkeren, dat past niet in hun plannen.

Een plaats vinden op de arbeidsmarkt

Lomine, een 17-jarige Algerijn, loopt stage in een Peugeot-garage, de Afghaan Ali in een informaticabedrijf, Mohamed in een bouwbedrijf waar hij de daken herstelt van rug-aan-

rugwoningen in een kleine gemeente in Nedersaksen, Omar in een bakkerij ... “Dat is integratie”, glimlacht Uwe Rosenberg, een gepensioneerde postmedewerker die zich sinds de zomer van 2015 inzet om een toekomst te schenken aan niet-begeleide minderjarigen, die zelf dachten dat ze zouden verdwalen op hun weg naar de EU.

Unicef (een organisatie binnen de VN die zich inzet voor het welzijn van kinderen) bevestigt dat “[niet-begeleide] minderjarigen onderweg de meeste risico’s lopen om misbruikt te worden. Ze kunnen in de handen vallen van maffia’s die zich inlaten met kinderarbeid, seksuele uitbuiting of orgaanhandel”. Volgens de recentste officiële cijfers die in augustus gepubliceerd werden door het ministerie voor Gezinszaken werden 5 835 minderjarigen als vermist opgegeven. “Velen [van deze minderjarigen] werden wellicht ontvoerd en zijn het slachtoffer van kinderarbeid, seksuele uitbuiting of orgaanhandel”, bevestigen de maatschappelijk werkers.

Meer dan 13 maanden na de toestroom van gezinnen en kinderen op zoek naar een betere toekomst in Duitsland is Uwe erin geslaagd honderden van hen die toekomst te geven, samen met organisaties zoals Seehaus en projecten die de Bertelsmann Stiftung overal in het land opstart. “Ik heb in Bremen en Nedersaksen bijna 100 bedrijven bezocht, één voor één, om de diensten aan te bieden van jongeren die in hun thuisland een bepaalde job uitoefenden”, vertelt deze zestiger terwijl hij door het havengebied in de rand van Bremen rijdt. “Geen eenvoudige opdracht”, zo geeft hij toe, omdat veel werkgevers vooroordelen hebben over vreemdelingen. “Maar als een bedrijf de stap zet, dan volgen de andere”, legt hij uit terwijl hij het hele proces wat meer toelicht. Zelf heeft hij, als amateurtoneelspeler, Ali aangeworven als belichtingstechnicus in zijn kleine lokale theater.

Maximale integratie

Duitsland is een uitzondering. Hier geen Calais zoals in Frankrijk, geen Molenbeek zoals in België, zelfs geen Ceuta of Melilla zoals in Spanje, waar gedwongen uitwijzingen – illegaal volgens de EU – een dagelijkse realiteit zijn. Integendeel, het land levert inspanningen op alle niveaus om actieve vluchtelingen in te zetten en zo de Duitse economie te stimuleren. Vorige zomer spoorde bondskanselier Angela Merkel de bedrijven persoonlijk aan om vluchtelingen aan te werven. Het resultaat? Zo goed als onzichtbaar gezien het gebrek aan officiële cijfers. Waar dat resultaat wel zichtbaar is, is in de onderste lagen van de samenleving, in de kleine bedrijven en gemeenten.

In Leonberg, een gemeente met 45 000 inwoners aan de rand van Stuttgart, waar de straten gloeien zoals het omliggende landschap, hebben meer dan 15 gezinnen een project opgestart dat uniek is in Duitsland en misschien wel in de hele EU. “Duitsers en vluchtelingen wonen onder hetzelfde dak”, vertelt Thomas Röhm, projectleider van de stichting Hoffnungsträger, enthousiast. De stichting zamelde meer dan 20 miljoen euro in uit publieke en private bronnen. Deze huisvader heeft zelf vier kinderen tussen drie en twaalf jaar oud en verhuisde twee maanden geleden naar de eerste verdieping van dit opmerkelijke gebouw. Zijn burens: een Afghaans gezin van zes. Boven hem woont een gezin uit Syrië. In totaal 35 mensen – 18 vluchtelingen en 17 Duitsers – ervaren hier elke dag wat echte integratie is. In de kelder volgen ze samen taallessen en in de tuin spelen en lachen alle kinderen door elkaar.

Een van de bewoners vertelt dat het project van de stichting Hoffnungsträger navolging krijgt in het zuiden van het land, ondanks de tegenkantingen tegen de bouw van deze huizen door de xenofobe partij Alternative für Deutschland (AfD). “We weten dat leden en sympathisanten van AfD er bij het gerecht op aandringen om ons geen bouwvergunning te geven.”

Op zoek naar gezinnen

En toch, een plaats vinden binnen de Duitse samenleving is voor de allerjongsten een hele uitdaging. Ze hebben een voogd nodig, een gids, ouders eigenlijk. “Ze hebben nood aan een gezinsstructuur”, in plaats van altijd samen te zitten in de centra voor minderjarigen, waar ze de taal en de cultuur niet leren. In Altensteig, een dorp aan de rand van het Zwarte Woud, heeft Sarah, een jonge Syrische wiens verhaal een aaneenschakeling van tegenstrijdigheden is, een plek gevonden om een nieuw leven te beginnen. “Ik wil leren denken zoals de Duitsers. Ze zijn heel anders”, zegt ze lachend en ze geeft toe dat ze heeft moeten leren om “iets serieuzer” te zijn. Ze heeft er nu zes broers bij – twee Afghanen en vier Eritreeërs – en twee nieuwe ouders, meneer en mevrouw Beck: Bärbel, 49 jaar, en Martin, 58. Ze zijn diepgelovig, hebben tien jaar in Afghanistan gewerkt en leiden nu een huis dat toebehoort aan de kerk in deze kleine gemeente met 12 000 inwoners. De staat beseft dat deze minderjarigen alleen op deze manier zullen opgroeien tot volwaardige burgers en stort dan ook 10 000 à 15 000 euro aan meneer en mevrouw Beck voor de opvang, medische zorg en opvoeding van alle kinderen.

De organisatie Seehaus, onder leiding van de religieuze Tobias Merckle, zoekt gezinnen om de jongeren op te vangen die enkele maanden geleden alleen zijn aangekomen in dit onbekende land. “Dat is een heel grote uitdaging”, vertelt Bärbel net voor ze de etensbel luidt in de keuken. Tijd om te eten en – zo verontschuldigt ze zich – “we spreken alleen Engels of Duits”. Dat zijn de regels.

Net als deze zes kinderen woont ook Haleed (fictieve naam), 17 jaar, nu bij zijn nieuwe gezin, dat graag anoniem wil blijven om de minderjarige en zijn familieleden in Afghanistan te beschermen. “We zagen de problematiek op tv en in onze straten en beslisten om naar Freiburg te gaan [in het zuidwesten van Duitsland] om een minderjarige in huis te nemen”, leggen ze uit terwijl Haleed in de kamer ernaast zit. “In het begin was dat moeilijk, maar nu heeft iedereen het aanvaard”, zegt de pleegvader nadat hij de ontelbare moeilijkheden heeft opgesomd voor een Afghaanse jongen van 17 die zich wil integreren in de Duitse samenleving: taal, religie, voeding, cultuur, gebruiken ...

Overal in de maatschappij, van het noorden tot het zuiden en van het oosten tot het westen, klinkt dezelfde boodschap en Thomas, leider van dit bijzondere samenlevingsproject, vat die duidelijk en beknopt samen: “De Duitsers moeten eindelijk inzien dat wij hoe dan ook moeten samenleven met de vluchtelingen.”

VLUCHTELINGEN IN DUITSLAND (EN IN DE EU), IN CIJFERS - B. D. C. (DUITSLAND)

- In 2015 kwamen meer dan 250 000 migrantenkinderen aan in Italië en Griekenland. Volgens de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) waren daar in Italië 12 000 niet-begeleide minderjarigen bij.
- In 2015 dienden 1,26 miljoen mensen hun eerste asielaanvraag in de Europese Unie in. Onder hen 365 000 minderjarigen jonger dan 18 jaar en 90 000 niet-begeleide minderjarigen, volgens de HCR.
- In 2016 is 70 % van de kinderen die asiel aanvragen in de EU afkomstig uit Syrië, Afghanistan en Irak, namelijk de conflictzones, verduidelijkt Unicef.
- Volgens Unicef woont één migrantenkind op zes ter wereld in Europa. Van alle Europese landen die veel minderjarige vluchtelingen opvangen, publiceren alleen Duitsland en Servië officiële cijfers.
- Eind januari zijn er 60 000 niet-begeleide minderjarigen tussen 16 en 17 jaar aangekomen in Duitsland, volgens het Bundesfachverband unbegleitete minderjährige Flüchtlinge (BumF). Ze zijn voornamelijk afkomstig uit Afghanistan, Syrië, Eritrea, Irak en Somalië.
- In 2015 ving Duitsland 42 300 niet-begeleide minderjarigen op, een stijging met 263 % ten opzichte van 2014. Dat waren vooral jongens (91 %) en slechts 3 600 meisjes.
- De Duitse overheid schat dat er in de komende vier jaar nog eens 500 000 migranten zouden kunnen aankomen in het land.
- Van alle kinderen die in 2015 asiel hebben aangevraagd in de Europese Unie was 25 % afkomstig uit Syrië, 18 % uit Afghanistan en 6 % uit Irak. Volgens de IOM en Unicef zijn de andere kinderen afkomstig uit Kosovo, Albanië en Servië.
- In augustus van dit jaar liet het Duitse ministerie voor Gezinszaken weten dat 5 835 niet-begeleide minderjarigen als vermist werden opgegeven. Later benadrukte het ministerie dat dit cijfer deels te wijten kan zijn aan verdubbelingen tijdens het registratieproces.

De ideale stad voor een jonge vluchteling

Duitsland investeert niet alleen in integratie. Integratie wordt hier ook beloond. Vorige week won Stadtentdecker Merhaba, de organisatie waarvoor Maria Tramountani en haar baas al enkele maanden werken, de tweede prijs van de stichting Renate Lingk voor kinderen in Duitsland. Deze prijs van 25 000 euro zal besteed worden aan de kerntaak van de organisatie: culturele activiteiten organiseren voor jonge vluchtelingen in het centrum van Stuttgart.

Bioscopen, musea, restaurants, parken ... Meer dan 40 vrijwilligers maken tijd vrij om deze jongeren, die weggevlucht zijn voor een conflict, te tonen dat wonen in een land met een andere cultuur ook een positieve kant heeft. Tegengesteld, in zo veel opzichten.

Nadat hij de tweede prijs van 25 000 euro in ontvangst mocht nemen (de eerste prijs was 60 000 euro waard), legt de directeur van het initiatief uit dat hij dit geld zal gebruiken om een kaart van Stuttgart te laten tekenen en drukken waarop de lievelingsplekken staan aangeduid van deze jonge vluchtelingen die bijna deel van de familie zijn geworden.

“Ze zullen ons vertellen in welke wijken van de stad ze zich het best voelen, waar ze hun trauma’s kunnen vergeten en welke aspecten van de cultuur hen het meest interesseren.” Met de hulp van designers en architecten van de universiteit van Stuttgart zullen we een kaart opstellen en drukken. “Hun kaart”, vertelt Maria, woordvoester van de organisatie. “We zullen duizenden kaarten laten drukken om uit te delen aan hun kennissen, vluchtelingen of niet, zodat ze onze stad leren kennen en er deel van kunnen uitmaken”, besluit de directeur van het project.